

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ
Ραφαέλ

Πελοπόννησος, 1974

ΤΟ ΛΕΥΚΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ, όπως το αποκαλούσαν οι ντόπιοι, εξωτερικά έδειχνε όπως πάντα. Ένα κομψοτέχνημα καταμεσής των καταπράσινων αγρών, που στεκόσουν ώρα πολλή να το θαυμάσεις. Η αρχιτεκτονική του διέφερε ριζικά από των παραδοσιακών σπιτιών της περιοχής και αποτελούσε όνειρο ζωής για τους περίοικους αλλά και για τους ξένους περαστικούς.

Ήταν χτισμένο σε τρία επίπεδα, με πρώτες ύλες τη φαιοπράσινη πέτρα Καρύστου σε εναλλαγή με την άσπρη πέτρα Άρτας, και το τελικό αποτέλεσμα έδινε την εντύπωση του λευκού, αφού οι κήποι και τα σιντριβάνια ήταν στο σύνολό τους άσπρα, αντανakλώντας το φως που έπεφτε πάνω τους ολημερίς και δίνοντας την αίσθηση μιας μοναδικής γαλήνης στο χώρο.

Ο ιδιοκτήτης της βίλας, ο Φωκάς Κορμανός, κληρονόμησε το οίκημα όσο ήταν ακόμα ένα μικρό κτίσμα, παρόμοιο με τα υπόλοιπα της περιοχής, αλλά η καλή του τύχη και οι εμπειρίες από τα αλλεπάλληλα ταξίδια του τον έκαναν να μεταφέρει το όραμά του στον αγαπημένο του τόπο και να επενδύσει ένα σεβαστό ποσό από τη μεγάλη περιουσία του για να αλλάξει ριζικά την πατρογονική του εστία και να τη μετατρέψει σε έναν εντυπωσιακό πέτρινο γίγαντα, που όμοιός του δεν υπήρχε σε ολόκληρη την επικράτεια. Πέντε από τα δεκάδες στρέμματα γης στον κάμπο λίγο πιο έξω από τη Μεγαλόπολη Αρκαδίας περιφράχτηκαν, και στη θέση του μικρού σπιτιού, που επί γενιές ολόκληρες είχε στεγάσει τους προγόνους του, χτίστηκε ένα πέτρινο παλάτι, που, αν και σεβόταν

τους περισσότερους κανόνες της αρχιτεκτονικής της περιοχής, διέθετε και πολλές πρωτοποριακές παρεμβάσεις, που άφηναν το μάτι έκθαμβο στη θέα του.

Ποτέ ο Φωκάς Κορμανός δε μίλησε στους συμπατριώτες του για τα ακριβή αίτια του ξαφνικού πλουτισμού του. Προερχόταν από μια ευκατάστατη οικογένεια γαιοκτημόνων της Πελοποννήσου, αλλά σε καμία περίπτωση η κληρονομιά του, όσο καλά κι αν τη διαχειριζόταν, δε θα επαρκούσε για μια τόσο εξόφθαλμη επίδειξη πλούτου. Αρκούνταν στην αόριστη απάντηση ότι ως πλοίαρχος του Εμπορικού Ναυτικού είχε σταθεί πολύ τυχερός στα ταξίδια του και ότι είχε γνωρίσει τους κατάλληλους ανθρώπους στις κατάλληλες θέσεις. Ήξερε ότι τα σενάρια πίσω από την πλάτη του έδιναν και έπαιρναν, αλλά, αφού αποδεδειγμένα ήταν ένας έντιμος πολίτης, από τους πλέον αξιοσεβαστους της χώρας πλέον, δεν προβληματιζόταν για το αν έπρεπε να δώσει ή όχι περισσότερες εξηγήσεις.

Κι έτσι, το Λευκό Σπίτι στον Κάμπο από όραμα έγινε πραγματικότητα και εκείνος ένιωθε πανευτυχής στο τέλος κάθε ταξιδιού του, όταν γυρνούσε σ' αυτό. Στα σαράντα του χρόνια είχε τα πάντα: μια καλή δουλειά που του απέφερε μεγάλο εισόδημα και τη λάτρευε, μια εύρωστη γεωργική επιχείρηση που ολοένα μεγάλωνε χάρη στον έξυπνο και εργατικό επιστάτη του, τον Σίμο Τζανή, δυο γονείς που καμάρωναν γι' αυτόν, καθώς και αμέτρητες νεαρές γυναίκες απaráμιλλης ομορφιάς που έκαναν τα πάντα για να κερδίσουν μια θέση στη ζωή και στο σπίτι του.

Ήταν λογικό να επιλέξει και να παντρευτεί την ωραιότερη από αυτές, μόλις τέσσερα χρόνια νωρίτερα. Η δεκαεννιάχρονη τότε κοπέλα, η Αρετή Χανδρή, κόρη του φίλου του Λάμπη Χανδρή, ενός καλοστεκούμενου τυρέμπορα από την Τρίπολη, συμφώνησε με το προξενικό όχι επειδή ένιωθε θαμπωμένη από τα πλούτη του μέλλοντα συζύγου της ή από τη γοητευτική του εμφάνιση, αλλά περισσότερο επειδή της δινόταν η ευκαιρία να φύγει από τον κλοιό της οικογένειάς της, που την είχε μαντρωμένη όπως τα ζώα της και δεν της επέτρεπε να σηκώσει το βλέμμα της σε άντρα περισσότερο απ' όσο όριζαν οι κώδικες ηθικής της ανατροφής της. Έπειτα από μόλις τρεις μήνες γνωριμίας με τον Φωκά, έγιναν οι λαμπροί αρραβώνες, που έκαναν όλη την Αρκαδία να βουλιάξει από το τριήμερο γλέντι. Ακριβώς δύο μήνες αργότερα ακολούθησε και ο γάμος,

τόσο πλούσιος και τόσο ονειρεμένος, που μακάριζαν μα και ζήλευαν την τύχη της όλες οι ελεύθερες κοπέλες του Μοριά.

Ο Φωκάς λάτρευε την Αρετή του και την έκανε κυριολεκτικά βασίλισσά του. Η νέα είχε ό,τι ποθούσε η ψυχή της, και για τις ατέλειωτες ώρες μοναξιάς που περνούσε εξαιτίας των ταξιδιών του ο σύζυγός της την αποζημίωνε σε κάθε του επιστροφή με κοσμήματα τεράστιας αξίας, που πάντα είχαν πάνω τους ζαφείρια για να ταιριάζουν με το εκπληκτικό γαλανό χρώμα των ματιών της. Ο άντρας ένιωθε ασφαλής κατά την απουσία του, αφού πίσω του λειτουργούσαν γι' αυτόν σαν μάτια ο έμπιστος επιστάτης του και η πολύπειρη οικονόμος του, η Αργυρώ, που του ήταν πιστή σαν σκυλί επειδή την είχε πάρει στη δούλεψή του παρότι είχε ένα εξώγαμο βρέφος στην αγκαλιά της.

Ο πρώτος χρόνος του γάμου κύλησε χωρίς το παραμικρό σύννεφο να τον σκιάζει, και όλοι περίμεναν την τελική απόδειξη της ευτυχίας του ζευγαριού: το διάδοχο. Το ίδιο περίμενε και ο Φωκάς. Αν και ήταν πολύ θερμός σύζυγος και οι επαφές με τη γυναίκα του πολύ συχνές, όποτε επέστρεφε στην Ελλάδα το ευχάριστο μαντάτο που περίμενε δεν ερχόταν. Ήταν όμως πολύ υπομονετικός και αισιόδοξος από τη φύση του και θεωρούσε υπεύθυνη την τύχη για την αργοπορία του ευτυχούς γεγονότος.

Μέχρι που πέρασε και ο δεύτερος χρόνος, για να μπει και ο τρίτος χωρίς γεννητούρια στο λευκό του παλάτι. Η Αργυρώ τον συμβούλευε να μη δείχνει την ανυπομονησία του, για να μην αγχώνει την ήδη πικραμένη Αρετή του, αλλά ο Φωκάς, παρά τις φιλότιμες προσπάθειές του, άρχισε να ρίχνει το φταίξιμο σ' εκείνη, αφού για τη δική του ικανότητα είχε βεβαιωθεί πριν από το γάμο του σε κάποιο από τα ταξίδια του στα ξένα. Εκείνη η κοπέλα τότε, μια Ελληνοαφρικάνα μιγάδα εξωτικής ομορφιάς, του ζήτησε ένα μυθικό ποσό προκειμένου να ρίξει το παιδί του και να μην του γίνει φόρτωμα για μια ολόκληρη ζωή. Της είχε δώσει ό,τι του ζήτησε, βεβαιώθηκε πως κι εκείνη τήρησε το λόγο της και από τότε ορκίστηκε να είναι πάρα πολύ προσεκτικός με τα πάθη του και τις επιλογές του.

Η στενοχώρια του και η βιασύνη του να αποδείξει σε όλους ότι ο γάμος του ήταν τόσο τέλειος όσο πίστευαν τον ανάγκασαν να πάρει άδεια από την υπηρεσία του και να προσπαθήσει ακόμη πιο επιτακτικά να

αφήσει έγκυο τη γυναίκα του. Στην αρχή την πλησίαζε όπως τον πρώτο καιρό του γάμου τους, με απίστευτη υπομονή και τρυφερότητα, αλλά, όσο η καλή είδηση δεν ερχόταν, η συμπεριφορά του άρχισε να αλλάζει δραματικά. Της επέβαλλε τον έρωτά του κάθε βράδυ, πολλές φορές και με τη βία. Τη μεταχειριζόταν αποκλειστικά ως το μέσο που μια μέρα θα έφερνε στον κόσμο το παιδί του, αδιαφορώντας για τις δικές της ανάγκες. Κι όταν περνούσαν οι μέρες και η Αρετή ερχόταν έντρομη αντιμέτωπη με τα έμμηνά της, της φερόταν σαν να ήταν σκουπίδι. «Αν ήξερα ότι είχες στέρφα μήτρα, δε θα σε παντρευόμουν ποτέ!» έφτασε να της πει εξάλλος ένα βράδυ, και η Αρετή, τσακισμένη από τη θλίψη και το αίσθημα κατωτερότητας, έκανε να βγει από την κάμαρά της πέντε μερόνυχτα.

Τι κι αν ο άντρας της μετάνιωσε για τα λόγια του και την παρακαλούσε κλαίγοντας να τον συγχωρήσει; Εκείνη έκλεινε τα αφτιά της και επέτρεπε μέρα με τη μέρα στην καρδιά της να μαυρίζει από την πίκρα και το θυμό. Η ανατροφή της δεν της επέτρεπε να του πει ανοιχτά πως δεν τον ήθελε πια για σύζυγό της, αλλά του το έδειχνε με κάθε τρόπο. Έμενε απαθής στο σμιξιμό τους και περνούσε τον ελεύθερο χρόνο της μόνη ή μαζί με την αγαπημένη της Αργυρώ, κεντώντας και εξασκώντας το ταλέντο της στη μαγειρική και στο πιάνο.

Ο Φωκάς τής έφερε τους καλύτερους γιατρούς να τη δουν, την ώθησε να κάνει τις πιο εξειδικευμένες εξετάσεις και πήρε γνώμη από κορυφαίους γυναικολόγους του εξωτερικού έπειτα από μερικά ταξίδια-αστραπή που έκανε με άκρα μυστικότητα. Τα αποτελέσματα και τα πορίσματα όμως έδειχναν πάντα το ίδιο. Δεν υπήρχε κανένα εμφανές πρόβλημα με τη σύζυγό του, και η αργοπορία της εγκυμοσύνης της ήταν ζήτημα άτυχων συγκυριών και μόνο.

Ήταν έτοιμος να σαλπάρει ξανά, διακόπτοντας τη μακροχρόνια άδειά του, όταν παρατήρησε πως επί τρία συνεχόμενα πρωινά η Αρετή σηκώνόταν από το κρεβάτι και έτρεχε κατευθείαν στην τουαλέτα με αναγούλες, που την έκαναν να αποβάλλει το φαγητό της. Ήταν χλομή, είχε χάσει τη συνηθισμένη της ζωντάνια και ήθελε να περνάει την ώρα της ξαπλωμένη στο κρεβάτι, νιώθοντας το κεφάλι της βαρύ, όπως έλεγε, και νυστάζοντας διαρκώς. Επιχείρησε να την κανακέψει διαισθανόμενος ότι όλα αυτά τα συμπτώματα οφείλονταν στην πολυπόθητη εγκυμοσύ-

νη της, αλλά εκείνη τον έδιωχνε από κοντά της και έκλαιγε όλη την ώρα.

«Τι να κάνω μαζί της, Αργυρώ;» ρώτησε ένα από εκείνα τα πρωινά την οικονόμο του, που, όπως πάντα, είχε σηκωθεί από τα χαράματα και συντόνιζε τις εργασίες που έπρεπε να γίνουν.

Εκείνη του έφτιαξε τον καφέ του, φόρτωσε και ένα ασημένιο δισκάκι με κουλούρια, χυμό και γάλα και πήρε το θάρρος να καθίσει απέναντί του στο τραπέζι της κουζίνας.

«Θέλετε ειλικρινά τη γνώμη μου, κύριε Φωκά;» τον ρώτησε.

«Μ' εσένα περνάει περισσότερες ώρες και δείχνει να σε εμπιστεύεται περισσότερο από τον ίδιο της το σύζυγο. Μάλλον είναι έγκυος», της είπε σιγανά, μα δεν είδε καμία έκπληξη στο πρόσωπο της γυναίκας.

«Σίγουρα είναι έγκυος», του είπε ήρεμα εκείνη.

Το στρουμπουλό της πρόσωπο, αρτυδωτό και κοκκινωπό από τον αέρα της εξοχής, πήρε μια έκφραση πόνου, ο οποίος προερχόταν από τη στενοχώρια που περνούσε τόσο καιρό η κυρά της. Αν και ο Σεπτέμβρης ζύγωνε στο τέλος του και η ψύχρα ήταν πια αισθητή, αρκετοί κόμποι ιδρώτα γυάλισαν στο μέτωπό της, που ήταν πλατύ και καθαρό, αφού συνήθιζε να πιάνει τα μαύρα της μαλλιά σε μια χοντρή πλεξούδα, που πάντα την άφηνε να πέφτει στον έναν ώμο της.

Τα δάχτυλά της, τραχιά και δουλεμένα, έσφιξαν την κούπα της και την έφεραν στα χείλη της. Μόλις ήπιε μια γουλιά από το βουνίσιο τσάι της, ένιωσε δυνατή και έτοιμη να προχωρήσει την κουβέντα με τον αφέντη της, παρά τη γνώση ότι τα λόγια της θα τον έκαναν να θυμώσει.

«Όμως τώρα πια δεν μπορεί να το χαρεί όπως θα το χαιρόταν τον πρώτο καιρό του γάμου σας. Τώρα η καρδιά της έχει παγώσει, κύριε Φωκά. Κι αφού μου ζητήσατε να σας πω τη γνώμη μου με ειλικρίνεια, θα το κάνω. Αυτό το παιδί τη δένει περισσότερο μ' εσάς, και τώρα δε θέλει κάτι τέτοιο. Θα πρέπει να προσπαθήσετε σκληρά για να την ξανακερδίσετε. Ο διάδοχος θα έρθει, αλλά η Αρετή έχει φύγει από κοντά σας προ πολλού».

Ο άντρας δε θύμωσε με τα λόγια της. Ήξερε πολύ καλά πως αυτή ήταν η αλήθεια και, αφού για τη σκληρότητα της γυναίκας του ήταν υπεύθυνος εκείνος, όφειλε να τη δεχτεί και να την ακούσει ευθέως, χωρίς άσκοπη οργή και μεμφιμοιρία.

«Τι θα κάνω τώρα;» ρώτησε και έβγαλε ένα τσιγάρο από το πακέτο

που είχε πάντα στην τσέπη του πουκαμίσου του. «Πώς θα τα μπαλώσω τώρα, Αργυρώ;»

«Αυτό δεν μπορώ να σας το πω...» αποκρίθηκε στενοχωρημένη η γυναίκα. «Φαντάζομαι όμως ότι ίσως θα έπρεπε να ξεκινήσετε από την αρχή. Βασίλισσά σας ήταν μια φορά κι έναν καιρό, και βασίλισσά σας πρέπει να ξαναγίνει».

«Δε θέλει ούτε να με βλέπει...» παραπονέθηκε ο Φωκάς.

«Είναι όμως καλό κορίτσι, μεγαλωμένο με αγάπη. Και, αφού βρει μέσα της τον τρόπο να σας συγχωρήσει, θα δεχτεί να ξανακρατήσει τα σκήπτρα. Αργά ή γρήγορα, θα το κάνει», του είπε με σιγουριά. «Εμείς οι γυναίκες είμαστε αλλόκοτα πλάσματα. Το μυαλό μας λειτουργεί αλλιώς. Και έχουμε διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης της αγάπης, του πόνου, της εμπιστοσύνης ή της προδοσίας. Συχνά, το πολύ είναι ασήμαντο για μας και το λίγο μπορεί να γεμίσει απόλυτα την καρδιά μας – όταν μας δίνεται με το σωστό τρόπο. Ίσως σας μπερδεύω, αλλά δεν έχω καλύτερα λόγια για να το πω. Ξέρετε και τη δική μου ιστορία. Ανέχτηκα αγόγγυστα τον πολύ πόνο, μα αρκούσε μια μικρή πράξη ανεντιμότητας για να ξεσπάσω».

«Τα 'κανα θάλασσα, Αργυρώ...» μουρμούρισε απογοητευμένος εκείνος, κι όταν σηκώθηκε για να σταθεί μπροστά στο παράθυρο, η επιβλητική του θωριά γέμισε όλο το χώρο.

Ήταν ψηλός και γερός άντρας, μα στημένος μπροστά από το μικρό αψιδωτό παράθυρο, με τις πρώτες ακτίδες του ήλιου να σκεπάζουν το πρόσωπό του και να στέλνουν τη σκιά του πίσω του, έμοιαζε με αληθινό θηρίο.

«Δεν υπάρχει γυναίκα που να λάτρεψα όσο την Αρετή, κι όμως ο εγωισμός μου με έκανε να της φερθώ σαν σκουπίδι», συνέχισε. «Λες και δεν υπήρχε τρόπος να φέρω στον κόσμο ένα παιδί δικό μου αν ο Θεός δεν την ευλογούσε... Την έχασα», πρόσθεσε με σιγουριά, και η συνήθως στεντόρεια φωνή του βγήκε βραχνή, πνιγμένη από το λυγμό που του έκαιγε τόσο ώρα τα στήθη.

«Ίσως να μην είναι τόσο αργά όσο νομίζετε», προσπάθησε να τον παρηγορήσει η Αργυρώ. «Ένα μωρό φέρνει πάντα μεγάλες αλλαγές σε ένα σπιτικό. Ίσως, όταν έρθει με το καλό, να αλλάξουν τα πράγματα».

«Ναι... ίσως...»

Και η κουβέντα σταμάτησε εκεί, αφού ο Φωκάς δεν είχε τη δύναμη να μιλήσει περισσότερο. Ήδη είχε ανοίξει παραπάνω απ' όσο συνήθιζε τα φύλλα της καρδιάς του. Και μπορεί να τα είχε ανοίξει στην έμπιστη Αργυρώ, αλλά η ίδια η εξομολόγηση ήταν μια τεράστια υπέρβαση για κείνον.

Ήταν πολλά τα μυστικά του. Πολλά τα βάρη που σήκωναν οι ώμοι του προκειμένου να στέκεται όρθιος και περήφανος στα δυο του πόδια. Και πολλά τα κρίματά του.

Βγήκε από την κουζίνα χαιρετώντας αφηρημένα την οικονόμο του, που είχε ήδη αρχίσει να καταπιάνεται με το νεροχύτη, και βγήκε έξω από το λευκό του σπίτι για να κάνει μια βόλτα με το άλογό του.

Αυτό τον ηρεμούσε και τον γαλήνευε. Μια βόλτα με τη φοράδα του. Εκείνο το ισπανικό καθαρόαιμο που ο Σίμος, ο επιστάτης του, είχε βαφτίσει εύστοχα Ρεγγίνα.

Εφτά μήνες αργότερα

«Αργυρώ!»

Το ουρλιαχτό της Αρετής διαπέρασε τις λευκές πέτρες της βίλας και έσκισε στα δυο το νεφελώδες στερέωμα πάνω από τον καταπράσινο κάμφο. Για λίγο, ακόμη και τα πετούμενα του ουρανού σκιάχτηκαν από την ένταση της κραυγής και βιάστηκαν να βρουν καταφύγιο στα πιο κοντινά κλαριά των δέντρων.

Το άλογο υψώθηκε στα δυο του πόδια, σαστισμένο από την άγρια εντολή του αναβάτη του να διακόψει αιφνιδιαστικά τον καλπασμό του. Και το δεύτερο άλογο, που ακολουθούσε ασθμαίνοντας, υπάκουσε στην εντολή του δικού του αφέντη και έκανε έναν επικίνδυνο ελιγμό στο πλάι προκειμένου να αποφευχθεί η βέβαιη σύγκρουση με το καθαρόαιμο ομόσταυλό του μπροστά.

«Η Αρετή...» μουρμούρισε με αγωνία ο Φωκάς και κλότσησε τη φοράδα στα πλευρά για να ξεκινήσει την κούρσα της επιστροφής όσο πιο γρήγορα γινόταν. «Δεν την έχω ξανακούσει να φωνάζει έτσι... Το παιδί...»

«Ει!» φώναξε και ο Σίμος Τζανής στον ντορή του, νιώθοντας την καρδιά του έτοιμη να σπάσει.

Η αγωνία για την τύχη της κυράς του και του παιδιού που κουβαλούσε στα σπλάχα της του έδινε το καλύτερο άλλοθι για να εξωτερικεύσει ανενδοίαστα τα αισθήματά του. Αν πάθαινε κάτι η Αρετή, καλύτερα να πέθαινε κι εκείνος την ίδια στιγμή. Ούτε είχε καταλάβει πότε και πώς η ψυχή του ολόκληρη άρχισε να φτερουγίζει έτσι για κείνη. Και πέρασε πάρα πολύς καιρός μέχρι να πάψει να παλεύει με τον εαυτό του και να αποδεχτεί την αλήθεια. Την αγαπούσε. Βαθιά και αμετανόητα. Την αγαπούσε τόσο πολύ, που του αρκούσε έστω να τη βλέπει από μακριά, ακόμη και με τη γνώση πως ανήκε και πάντα θα ανήκε σε έναν άλλο άντρα: τον αφέντη του και καλύτερό του φίλο.

Όταν οι δυο άντρες μπήκαν στο σπίτι, επικρατούσε πανδαιμόνιο. Η Αργυρώ εκσφενδόνιζε σαν τρελή εντολές στις παραδουλεύτρες, ο εξαχρονος γιος της καθόταν μαραμένος σε μια γωνιά στο σαλόνι, κλαίγοντας διαρκώς, ενώ το παλικάρι που είχε προσληφθεί πρόσφατα για να φροντίζει τους κήπους της βίλας πάσχιζε τρέμοντας να γυρίσει σωστά το καντράν του τηλεφώνου, κοιτάζοντας βουρκωμένος εκείνο τον αριθμό στον κατάλογο που του είχαν δώσει.

«Τι στο διάβολο γίνεται;» θέλησε να μάθει ο Φωκάς, πετώντας το καπέλο του στο πάτωμα και διασχίζοντας με μεγάλες δρασκειλές το χώρο ανάμεσα στο μεγάλο σαλόνι και στην εσωτερική σκάλα.

Η Αργυρώ έτρεξε φρενιασμένη να τον σταματήσει.

«Καλύτερα να μην πάτε πάνω!» βόγκηξε. «Η κυρά είναι...»

Την έσπρωξε με δύναμη.

«Δε θα μου πεις εσύ αν πρέπει ή όχι να δω τη γυναίκα μου!» γάβγισε. «Ποιος είναι μαζί της;» ρώτησε ανεβαίνοντας τρία τρία τα σκαλιά. «Ποιος στο δαίμονα είναι μαζί της;»

«Η Αρχόντω του Περικλή», αποκρίθηκε η γυναίκα, αλλά εκείνος δεν την άκουγε πια.

Μάζεψε τη φούστα της, τίναξε την κοτοίδα της πίσω, για να μην την ενοχλεί, και τον ακολούθησε μαζί με τον Σίμο.

«Μακριά απ' τη γυναίκα μου!» πρόσταξε ο Φωκάς τη γριά, που είχε ακουμπήσει τις ρυτιδωμένες παλάμες της πάνω στην κοιλιά της Αρετής και μάλαζε ήπια το δέρμα για να δει σε ποια θέση βρισκόταν το μωρό.

Η ετοιμόγεννη ούρλιαζε απ' τους πόνους και φαινόταν να μην επικοινωνεί καλά με το περιβάλλον. Πάνω στο μεταξωτό σεντόνι που σκέ-

παζε τους μηρούς της απλώθηκε ξαφνικά μια σκουρόχρωμη κηλίδα. Η Αργυρώ σταυροκοπήθηκε, ο Φωκάς έχασε το χρώμα του, και ο Σίμος, μην αντέχοντας το θέαμα, πσωπάτησε τρεκλίζοντας, για να βγει βιαστικά έξω από την κάμαρα της κυράς του.

Ο Φωκάς κατάλαβε πως δεν είχε νόημα να καλέσει το γιατρό που παρακολουθούσε την Αρετή· μπορεί να ήταν ο καλύτερος της χώρας, αλλά μόνο με ένα θαύμα θα κατάφερνε να την ξεγεννήσει, αφού η έδρα του ήταν στην Αθήνα. Με φρίκη συνειδητοποίησε πως η αγαπημένη του γυναίκα εξαρτιόταν αποκλειστικά από τη γριά μάγισσα, εκείνη την αντιπαθητική μέγαιρα που περνούσε τα τελευταία χρόνια της ζωής της απομονωμένη στο καλύβι της, μερικές εκατοντάδες μέτρα μακριά από το σπίτι του. Τι κι αν είχε προσπαθήσει να εξαγοράσει τη γη που της ανήκε; Η Αρχόντω αρνιόταν πεισματικά και αμαύρωνε την ομορφιά του τοπίου με το παράπηγμα που αποκαλούσε σπίτι αλλά και με την αλλόκοτη εμφάνισή της, που έσκιαζε ακόμη και τα ζωντανά του τόπου.

«Μέχρι να έρθει ο γιατρός από το διπλανό χωριό, θα περάσει ώρα», του εξήγησε η Αργυρώ, αγγίζοντάς τον αποφασιστικά για να τον εμποδίσει να διώξει την άλλη γυναίκα. «Αφήστε την... Ξέρει τι κάνει... έχει ξεγεννήσει πολλές γυναίκες στα νιάτα της...»

Ο άντρας κάτι πήγε να πει, αλλά η κραυγή της γυναίκας του του έκοψε τη φόρα. Η Αρχόντω γύρισε να τον κοιτάξει, και στο αυλακωμένο πρόσωπό της ήταν διάχυτος ο πόνος. Η Αργυρώ έτρεξε να πιάσει το χέρι της κυράς της, που παραληρούσε, και ο Φωκάς, συναισθανόμενος πως ήταν πολύτιμο το κάθε δευτερόλεπτο που περνούσε, έδωσε άδεια στην κατ' ανάγκη μαμή να συνεχίσει το έργο της.

Οι δυο γυναίκες τον έβγαλαν έξω από το δωμάτιο την ώρα που δυο υπηρέτριες έφερναν μια λεκάνη με ζεστό νερό, καθαρά, σιδερωμένα πανιά και ένα ψαλίδι. Τα βογκητά πλήθυναν, και ο λεκές στο σεντόνι άρχισε να απλώνεται επικίνδυνα.

Ο Φωκάς κατέβηκε παραπατώντας τη σκάλα και βρήκε στο σαλόνι τον επιστάτη του να ανάβει το ένα τσιγάρο μετά το άλλο. Κάθισε δίπλα του και ζήτησε να του φέρουν ένα ποτό.

Κανείς από τους δυο δεν είχε το κουράγιο να ανοίξει κουβέντα. Μόνο κάπνιζαν, έπιναν και κοιτούσαν σαν υπνωτισμένοι το μεγάλο εκκρε-

μές απέναντί τους, πάνω ακριβώς από το σκαλιστό τζάκι, που κάθε μία ώρα γέμιζε το χώρο με το βαρύ, καμπανιστό ήχο του.

Ξημέρωνε Τρίτη του Πάσχα όταν είδαν την Αρχόντω να κατεβαίνει αργά τη σκάλα. Στα λερά της ρούχα ξεχώριζαν στάμπες από φρέσκο αίμα, και στο άσχημο πρόσωπό της, το γεμάτο ζάρες, πανάδες και μεγάλες κρεατοελιές, δεν υπήρχε ούτε ένα σημάδι χαράς. Αντιθέτως, τα μαύρα της μάτια, βαθουλωμένα μέσα στις μεγάλες τους κόγχες, στάθηκαν με ανατριχιαστική ευθύτητα πάνω στον Φωκά, που είχε σηκωθεί όρθιος και για πρώτη φορά στη ζωή του κρεμόταν απ' τα χείλη της.

«Πες μου πως όλα πήγαν καλά!» τη διέταξε, λες και με τον τραχύ του τόνο θα μπορούσε να καθορίσει τον ρου των γεγονότων.

«Είναι στα χέρια του γιατρού», του αποκρίθηκε λακωνικά εκείνη.

«Τόσες ώρες ήταν μαζί σου όμως!» της έβαλε τις φωνές. «Πρέπει να ξέρεις, διάβολε, αν είναι καλά! Πες μου!»

Εκείνη πήρε μια βαθιά ανάσα, έσκυψε χωρίς ντροπή πάνω από το κεντρικό τραπεζάκι, ανάμεσα στους δύο καναπέδες, και βούτηξε μια χούφτα τσιγάρα από το πακέτο που βρήκε μπροστά της. Τα έχωσε όλα στη φαρδιά της τσέπη, πλην ενός, που το κρέμασε με λαχτάρα στα χείλη της.

Ο Σίμος έσπευσε να της το ανάψει, μαντεύοντας πως αυτή την κίνηση δε θα την έκανε ποτέ ο φίλος του.

Η Αρχόντω έστρωσε με το ένα χέρι τα ξερά, ανάκατα μαλλιά της, που το φυσικό μαύρο χρώμα τους περιοριζόταν σε μια τούφα στον αριστερό της κρόταφο. Όλα τα άλλα ήταν κατάλευκα και αψηφούσαν επιδεικτικά το νόμο της βαρύτητας, δημιουργώντας ένα σύννεφο γύρω από το κεφάλι της.

«Αυτό που μπορώ να σου πω είναι να κάνεις το σταυρό σου», είπε με θράσος στον Φωκά. «Το αγόρι είναι στην κοιλιά με τα πόδια κάτω, τυλιγμένο με το λώρο του, κι αν δεν μπει σύντομα μαχαίρι, θα τους χάσεις και τους δυο».

«Τι είπες;» ίσα που ακούστηκε η φωνή του άντρα, ενώ αυτό που έχασε προς το παρόν ήταν το έδαφος κάτω από τα πόδια του. «Και τι κάνει πάνω ο γιατρός; Γιατί αργούν τόσο;»